

VIIKONVAIHDE

Ripaus makua. Suola korostaa ruuan makua, mutta liika saanti on terveydelle haitaksi. **Sivu 15**

Helsingistä Kangasniemelle. Tuomas Laitinen vaihtoi maisemaa ja ryhtyi luomuviljelijäksi. **Sivu 12**

Muuttolinnut kiikarissa. Mika Bruun osallistui suomalaisjoukkueen jäsenenä Eilatin kansainväliseen linturalliin. **Sivu 13**

Kustannusmoguli on tavannut kaikki Suomen presidentit

Heikki A. Reenpää on tehnyt elämäntyönsä kustannusalalla. Nuorten lukuinnon nostattaminen on hänelle yhä sydämen asia.

.....

Kirjankustantamo Otavan tilat Helsingin Uudenmaankadulla huokuvat historiaa. Seinillä on suvun päämiesten kuvia ja sisustusta hallitsee tumma puu. Graniittinen jugendlinna on toiminut rakentamisvuodesta 1909 Otavan päämajana.

Professori **Heikki A. Reenpää**, 92, kulkee käytävillä kuin kotonaan. Hän työskenteli Otavassa yli puoli vuosisataa, mistä valtaosan perheyhtiön johdossa.

Reenpäälle kuuluu erityinen kiitos kirjallisuuden uudistamisesta ja suhtautumisesta avoimesti nuoriin kykyihin. Hänen aikanaan moni modernistinen kirjailija pääsi Otavan siipien suojaan.

Risto Ryti oli perheenjäsen

Reenpää on tallannut Uudenmaankatua lapsesta asti. Hän muistelee useaan otteeseen Helsingin pommituksia. Ensimmäisen niistä sattui marraskuussa 1939, jolloin Otavan konttori evakuoitiin. Silloin 17-vuotias Reenpää joutui ensimmäisen kerran perheyhtyksen puikkoihin kahden viikon ajaksi.

Seuraavina vuosina sodat tempaisivat nuorukaisen mukaansa. Kun sotiminen viimein loppui, keskittyi Reenpää intohimoonsa eli kustantamiseen.

Niin uskottomalta kuin se kuulostaakin, Heikki A. Reenpää on tavannut kaikki Suomen presidentit. Relanderin tosin vasta presidenttikauden päätyttyä. Ståhlbergin Reenpää tunsi erityisen hyvin ja Ryti oli perheenjäsen.

Reenpää toimi myös Mannerheimin autokuskina, mutta se kuulemma ”on jo vanha juttu”.

Huoli lukuinnon hiipumisesta

Otavaa on johdettu saman periaatteen mukaisesti vuodesta 1915. Siihen kuuluu keskeisesti ymmärrys siitä, että kustantamon tehtävä on lisätä kansan hyvinvointia.

Ylevien periaatteiden mukaisesti Reenpää kantaa huolta kansan lukuinnosta.

Reenpään mielestä kirjastolaitos on kehittynyt hyvään suuntaan ja tarjontaa on monipuolisesti, mutta silti vielä jonkinlainen kädenojennus käyttäjäkuntaa kohti tarvittaisiin. Kenties yhdessäoloa ja yhteisöllisyyttä voitaisiin lisätä entisestään.

Reenpää on mielissään, että tietotekniikka on valjastettu kirjastojen käyttöön. Lainausta onnistuu myös sähköisesti.

Samaan aikaan tekniikka kuitenkin tekee karhunpalveluksen nuorille. Lukuinto on uutisten mukaan laskenut ja todennäköinen syy sille on kännykän kasvaminen kiinni käteen.

Lapsille kannustimia lukemiseen

Lasten lukuintoa Reenpää herättelisi jonkinlaisilla kannustimilla.

”Kouluissa voitaisiin jakaa pinssejä niille, jotka ovat lukeneet riittävästi kirjoja. Hopeisen pinssin saisi kymmenestä kirjasta ja kultaisen 25:stä. Pinssin haltijat voisivat saada kirjastoissa erikoiskohtelun. Nuoret voisivat myös toimia kirjastoissa yhteistoimintahenkilöinä”, Reenpää ideoi.

Hänen mielestään kouluissa pitäisi kannustaa lukemaan uutta kirjallisuutta, eikä vain vanhoja klassikoita, vaikka nekin ovat tärkeitä.

Valtiovallan tulisi ymmärtää kunnollisten koulukirjastojen merkitys. Viime vuosina pieniä kirjastoja on harmillisesti lakkautettu.

Reenpää arvelee, että kustantajat ja kirjailijat tulevat mieluummin vastaan koulukirjastojen aineiston järjestämisessä.

Hän uskoo vakaasti, että painettu sana säilyy arvossaan. Moni arvostaa kirjaa esineenä, kansitaidetta, sivujen kahinaa ja paperin tuntua.

Reenpään toivoo, että kirjojen hinnat pysyvät maltillisina, jotta ihmisillä on mahdollisuus ostaa niitä.

Vain prosentti kirjoista julkaistaan

Reenpää arvelee, että kirjailijoiden on nykyään entistä helpompaa markkinoida teoksiaan. Vaihtoehtoisia kanavia on

paljon. Toisaalta massasta erottuminen voi olla vaikeaa.

”Kirjailijalta vaaditaan kykyä ymmärtää, miten kirja herättää mielenkiintoa. Usein tarvitaan joku inhimillistävä piirre, joka herättää uteliaisuutta.”

Otavalla on vakiintunut arvio, jonka mukaan vain prosentti tekstejään lähettävistä saa kustannussopimuksen.

Kustantamossa toimii aimo joukko asiantuntijoita, jotka etsivät helmiä valtaavan tekstitarjonnan tulvasta.

Reenpää kertoo, että alansa ammattilaiset pystyvät todella nopeasti arvioimaan, onko kirjalla mahdollisuuksia menestyä.

”Ainoa kustannustoimittajalta vaadittava ominaisuus on nenä, joka haistaa tekstin ainutlaatuisuuden.”

Reenpää iloitsee myös suomalaisten koulutustason noususta. Yhä useampi pystyy kirjoittamaan hyvää suomea.

Suvun tragedia mukana historiikissa

Reenpäälle on kertynyt vaikuttava koelma kirjallisuutta. Vuonna 2004 hän lahjoitti 20 000 nidettä kansalliskirjastolle. Lahjoitus piti sisällään muun muassa täydelliset kokoelmat Veijo Meren, Lassi Nummen ja Hannu Salaman tuotannosta.

Salama on merkittävä kirjailija Otavan historiassa, sillä juuri Otava julkaisi vuonna 1964 kohua herättäneen teoksen Juhannustanssit. Sen sisältämä pila-saarna poiki syytteen jumalanpilkasta.

Oikeudessa Salaman rinnalla istui Otavan toimitusjohtaja Kari Reenpää. Todellisuudessa hänellä ei ollut osaa eikä arpaa Juhannustanssien julkaisemiseen. Yhteistyöstä Salaman kanssa oli vastannut veljenpoika Heikki A. Reenpää.

Pian Otava ajautui taloudellisiin vaikeuksiin, jolloin nuorempi polvi sekä Kari Reenpään veljet katsoivat, että Heikki A:n oli aika astua yrityksen johtoon. Päätöksen seurauksena Kari Reenpää riisti henkensä vuonna 1968.

Tragediasta kerrotaan avoimesti vastikään julkaistussa sukusaagassa Hengen paloa & painettua sanaa.

Pääpainon **Juhani Salokanteleen** mukaansatempaavassa teoksessa saa kuitenkin Reenpään suvun karjalainen, yritteliäs ja iloinen henki.

Seitsemän polven ajan Reenpäävät ovat puhaltaneet yhteen hiileen. Siinä on Otavan menestyksen salaisuus.

KATJA LAMMINEN
Juhani Salokannelt
Hengen paloa & painettua sanaa.
Renqvist-Reenpäävät kustantajina
1815–2015. 344 sivua. Otava.

KUKA?

Professori Heikki A. Reenpää

Syntynyt 14. toukokuuta 1922.
Sukuyhtiö Otavan toimitusjohtaja vuosina 1968–78 ja hallituksen puheenjohtaja 1979–2000.
Keskeinen henkilö perustettaessa Eino Leinin seura.
Toiminut Pro Karelia -kansalaisliikkeessä.
Osallistui ilmatorjuntaupseerina Helsingin suurpommitusten torjuntaan.
Lahjoitti Kansalliskirjastolle yksityiskirjastonsa, joka kattoi yli 20 000 nidettä.
Otava-konserniin kuuluu nykyään muun muassa Suomen Kuvalehteä julkaiseva Otavamedia, Ampparit-uutisverkkopalvelu ja Suomalainen Kirjakauppa Oy.

Kouluissa voitaisiin jakaa pinssejä niille, jotka ovat lukeneet riittävästi kirjoja.

Ainoa kustannustoimittajalta vaadittava ominaisuus on nenä, joka haistaa tekstin ainutlaatuisuuden.

Heikki A. Reenpää muistelee, miten pommit putosivat Helsinkiin. Perhe asui silloin Hietalahdenranta 17:ssä. Pihalla leikkivien lasten tehtävä oli veivata hälytyssireeniä vaaran uhatessa.

Reenpää antaisi keskustakirjaston nimeksi Iso Karhu

Helsinkiin puuhataan jättikokoista keskustakirjastoa Suomen satavuotisen itenäisyyden kunniaksi.

Heikki A. Reenpään mielestä hanke on niin merkittävä, että rakennus vaatii arvoisensa nimen.

”Iso Karhu. Se olisi kunnon nimi.”

Kirjastohankkeen tukijana Reenpää aikoo tehdä nimestä virallisen ehdotuksen.

”Karhu ei ole vain eläin, vaan käsité

jostakin kauniista, suuresta ja vahvasta. Hahmo on hyvin myyttinen.”

Reenpää on kaatanut kuusi karhua, joista kaikille on pidetty peijaiset. Asiaan on kuulunut kiittää eläintä sen ominaisuuksista, kuten kestävydestä.

Helsingin Sanomien järjestämässä nimikilpailussa lukijoiden suosikiksi nousi Lastu.

Monen mielestä se sopisi puiselle rakennukselle.

The Beatles Fan Club vieraili Otavassa joulukuussa 1964. Kerholaiset ja silloinen myyntijohtaja Heikki A. Reenpää (oik.) perehtyivät Otavan julkaisemaan teokseen John Lennon panee omiaan.

Reenpään mielestä ”laineiden mukana häviävä lastu” olisi liian mitätön nimi Suomea juhlistavalle kirjastolle.

”Nimen tulee olla jotain voimakasta, robustia, mahtavaa.”

Kotimaiseen puuhun pyritään

Kirjastohankkeen koordinaattori **Päivi Etelämäki** Helsingin kaupungin kiinteistöviraston Tilakeskuksesta kertoo, että pyrkimyksenä on rakentaa keskustakirjasto kotimaisesta puusta.

”Testaukset ovat meneillään. Kotimainen kuusi on ollut vahva vaihtoehto.”

Sen sijaan rakennuksen nimeämisestä ei vielä ole tietoa. Voi olla, että siitä järjestetään nimikilpailu.

Kirjaston rakentaminen maksaa liki sata miljoonaa euroa, josta valtion osuus on noin 30 miljoonaa.

Kirjastohankkeen johtava suunnittelija **Pirjo Lipasti** uskoo, että maakunnatkin hyötyvät keskustakirjastosta, joka nostaa koko kirjastoalan arvostusta ja kenties myös resurssientia Suomessa.

”Maakunnat hyötyvät keskustakirjastosta myös yhteisten projektien ja pilottien kautta”, Lipasti sanoo.

KATJA LAMMINEN